

Kommunal - og regionaldepartementet
Postboks 8129 Dep
0032 OSLO

Sak 10/1002

Vår ref.: (nyttast ved korrespondanse)   Dykker ref.:
200807333-9/000/SAAR

Bergen, 27. august 2010

**Høyringsuttale - forslag til endring av vallova
Evaluering av valet 2009
Sak 10/1002**

Det vert vist til høyringsbrev av 31.05.2010 med evaluering av valet 2009 og forslag til endringar i vallova.

Fylkesutvalet i Hordaland handsama høyringa i møte 25/08-2010 sak 178/10.

Fylkesutvalet sitt vedtak , samt saksutgreiinga vert med dette oversendt.

Sigrid Helene Aardal
Sigrid Helene Aardal

SÆRUTSKRIFT

Arkivsak 200807333
Arkivnr. 000
Sakshandsamar Aardal, Sigrid Helene

Saksgang Fylkesutvalet	Møtedato 25.08.10	Saknr. 178/10
----------------------------------	-----------------------------	-------------------------

HØYRING- FORSLAG TIL ENDRING AV VALLOVA EVALUERING AV VALET 2009

Fylkesutvalet 25.08.10

Fylkesrådmannen sitt forslag vart samröstes vedteke.

VEDTAK

Hordaland fylkeskommune sluttar seg til Kommunal- og regionaldepartementet sitt høringsforlag til endringar i vallova.

Hordaland fylkeskommune viser til merknader til lovforslaget og dei problemstillingane som er reist i høringsnotatet slik det går fram av saksframlegget.

RETT UTSKRIFT:

DATO: 26. august 2010

FYLKESRÅDMANNEN I HORDALAND

Mildrid Blætelsen

Arkivsak 200807333-7
Arkivnr. 000
Saksh. Aardal, Sigrid Helene

Saksgang **Møtedato**
Fylkesutvalet 25.08.2010

HØYRING- FORSLAG TIL ENDRING AV VALLOVA EVALUERING AV VALET 2009

SAMANDRAG

Kommunal- og regionaldepartementet har sendt på høyring forslag til enkelte endringar i valloven. I høyringsnotatet har departementet også ein gjennomgang av evalueringa av stortingsvalet i 2009. Frist for innsending av uttale er sett til 1. september 2010.

Det vert fremja forslag til følgjande lovendringar:

1. Forslag om at ein kandidat kan be seg friteken frå å stå på valliste ved kommunestyreval og fylkestingsval dersom vedkommande legg fram erklæring om at han/hun ikkje sympatiserer med vallista.
2. Forslag om at tidspunktet for innlevering av listeforslag vert sett til kl. 12 den 31. mars og tidspunkt for tilbakekalling av listeforslag vert sett til kl. 12 den 20. april.
3. Forslag om at Folkeregistermyndigheten vert pålagt å lage et ”foreløpig manntall” pr. 1. april i valgåret.
4. Forslag om krav til forsegling av urner på valldagen. Dagens krav i valforskrifta til forsegling av valurner ved førehandsstemmegjeving vert føreslått fastsett i lov.

Departementet har også teke opp problemstillingar om valbarheit av listekandidatar til valstyre og stemmestyre. Dei har ikkje fremja forslag til lovendring på dette punktet no. Også valbarheit til stortingsval for departementstilsette er teke opp til drøfting i notatet.

FORSLAG TIL VEDTAK

Hordaland fylkeskommune sluttar seg til Kommunal- og regionaldepartementet sitt høyringsforlag til endringar i vallova.

Hordaland fylkeskommune viser til merknader til lovforslaget og dei problemstillingane som er reist i høyringsnotatet slik det går fram av saksframlegget.

Paul M. Nilsen

Sigrid Helene Aardal
Sigrid Helene Aardal

merksame på at det av og til kan førekoma brot på disse rutinane. I dei komande vala vil departementet ha sterkt fokus på å informere om kravet til identifikasjon. Departementet finner ikkje grunn til å gjere endringar i dagens regelverk om krav til identifikasjon av velgjar.

Tilrettelegging for funksjonshemma

Evalueringa frå valet viser at kommunane har stort fokus på å leggje tilhøva til rette, for at alle skal få utført sin rett til å velja. Departementet vil ha høg fokus på dette området, og målsetjinga er at alle vallokal skal være lagt til rette for alle.

For seint innkomne førehandsrøyster.

Erfaring viser at det alltid er førehandsrøyster som ikkje kjem tidsnok fram til kommunen til å koma med i valoppgjeret. Departementet har peika på at dersom slike røyster vert sende som A-post innan posten sin frist siste fredag før valldagen skal desse vera mottakaren i hende valldagen(mandag). Det har vore diskutert om førehandsrøystinga bør avsluttast tidlegare slik at ein er sikker på at alle røystene kjem fram, men det har ikkje vore tilslutnad til å endra på dette.

Bretting av stemmesetlar.

Ved tidlegare val etter at stemmesetelkonvolutten vart fjerna har det kome kritikk på at kravet til hemmeleg val ikkje har vore godt nok då mange har bretta stemmesetlane slik at andre i lokalet kunne sjå kva som var stemt. Departementets evaluering frå valet i 2009 tyder ikkje på at feilbretting er eit problem av vesentlig omfang.

Observatørar som representerte Helsingforskomiteen ved stortingsvalet 2009 har i sin uttale etter valet opplyst at tidligare problem med bretting av stemmesetelen feil veg, i hovudsak ser ut til å være løyst. Komiteen sine representantar meiner at dette i hovudsak grunnar seg i at veljarane er blitt meir van med denne prosedyren, og at det også blir gjeve meir aktiv informasjon til veljarane i vallokalet.

Ny designløysing

Nye designløysingen for vallokal, ny grafisk profil for val og nye stemmesetlar har vore prøvd ut i fire kommunar ved valet. Denne designløysinga har vorte evaluert og tilbakemeldingane har vore svært positive. Enkelte ting har departementet sett at må forbetra og arbeidet med dette er i gang. Departementet reknar med at denne nye designløysinga skal kunna takast i bruk til valet i 2011.

Valobservasjon

Ved valet i 2009 blei det for første gang gjennomført valobservasjon i Norge i regi av Organisasjonen for Samarbeid og Sikkerhet i Europa (OSSE).

I sin EAM-rapport (Election Assessment Mission) frå valet, lagt fram 27. november 2009, viser OSSE til at

"Norge har en lang tradisjon med å avholde demokratiske valg, og gjennomføringen av valget 14. september bekreftet at norske valg kjennetegnes av politisk pluralisme, respekt for grunnleggende frihet og rettigheter, stor offentlig tillit til at valgadministrasjonen er upartisk samt at hele prosessen er gjennomført med integritet. Myndighetene har vist seg å være spesielt lydhøre når det gjelder å rette opp i svakheter i valgprosessen og å forbedre den."

OSSE peikar på enkelte tilhøve og ber norske valmyndigheter å vurdere endringar i regelverk eller rutinar. Departementet har vurdert rapporten og på grunnlag av dette funne å fremja forslag om enkelte endringar i vallova og forskrift til denne.

Lovendringar- forslag

Manntal

Folkeregistermyndigheita (Skattedirektoratet - SKD) skal etter valloven § 2-5 på en hensiktsmessig måte stille til disposisjon for valmyndigheita opplysningar om kven som skal innførast i manntalet i kommunen. Dette inneber at folkeregisteret så snart som mulig etter skjæringsdatoen (30. juni i

c) den som er ført opp som kandidat på et listeforslag som er satt frem av noen andre enn et registrert politisk parti vedkommende er medlem *av*,

§ 3-4 første ledd bokstav ny bokstav d) skal lyde:

d) den som ikke er medlem av registrert politisk parti og som avgir erklæring om at listeforslaget representerer et politisk syn som er i strid med egen politisk overbevisning, og

Nåværende § 3-4 første ledd bokstav d) blir ny bokstav e).

§ 6-1 første ledd første punktum skal lyde:

(1) Fristen for innlevering av listeforslag er 31. mars *kl. 12* i valgåret.

§ 6-5 andre punktum skal lyde:

Erklæring om tilbakekalling må være innlevert senest 20. april *kl. 12* i valgåret.

§ 8-4 nytt femte ledd skal lyde:

(5) Valgurner som brukes ved forhåndsstemmegivningen innenriks skal være forseglet.

§ 9-5 ny (6) skal lyde:

Valgurner som brukes på valgdagen skal være forseglet.

§ 15-5 første, andre og tredje ledd skal lyde:

(1) Hvis en dato som er utgangspunktet for en frist faller på *en lørdag eller* en helligdag, begynner fristen å løpe nærmest påfølgende hverdag

(2) Hvis en dato for avslutningen av en frist faller på *en lørdag eller* en helligdag, løper fristen ut den nærmest påfølgende hverdag

(3) Bestemmelsene i første og annet ledd gjelder tilsvarende i de tilfeller hvor en dato som er det tidligste eller seneste tidspunktet for noen handling etter denne lov, faller *på en lørdag eller* en helligdag.

Merknader til høringsnotatet.

Fylkesrådmannen ser dei føreslalte lovendringane i vallova som positive. Desse endringane vil vera med å gje ei klarare og eintydig regulering. Dette gjeld spesielt endringane om fastsettjing av klokkeslett for innleverings-/tilbakecallingsfrist av listeforslag, og at det vert fastsett i lov at uttrekk av folkeregistert skal stillast til disposisjon frå 1.april. Det har vore uheldig at dette har vorte sett ut til private aktørar slik at det har vore nokre vanskar med dette tidlegare. Når ein no i lovteksten fastset at dette skal ikkje kan overlatast til andre vil dette gjera tilgangen lettare.

Når det gjeld lovendringa som gjev høve til å krevje fritak frå å stå på en valliste dersom lista forfektar synspunkt som strid mot vedkommende sin personlege overtyding, ser fylkesrådmannen at det kan verta vanskar med å handtere slike søknader. Dersom ein her skal få ein rettferdig og lik praksis på dette, bør departementet koma med klare retningslinjer om kva som skal kunna godtakast som fritaksgrunn. Det bør og verta gjort kjent for dei ulike parti/listestillarar at listekandidatane bør spørjast/ha kjennskap til at dei vert sett opp som kandidat.

Når det gjels spørsmålet om høve til å velja politikarar/listekandidatar til organ som har med val å gje, ser fylkesrådmannen det som viktig at ein ikkje utvidar kretsen av ikkje valbare meir enn høgst naudsynt. For mellomstore og mindre kommunar vil det sannsynlegvis vera vanskeleg å finna personar som kan vera med i valarbeidet dersom ein ikkje skal kunna nytta seg av aktive politikarar. Gjennomføringa av valet vil då kunna verta vanskeleggjort. Ein bør her sjå på at ein har hatt ein slik ordning i landet i mange år, og det har ikkje kome fram at dette har vore problematisk.